

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Győri Ítéltábla a dr. Herke Csongor ügyvéd által képviselt **felperesnek** a dr. Horváth László ügyvéd által képviselt **alperes** ellen bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránti perében a Zala Megyei Bíróság 2010. április 29. napján kelt 5.P.21.448/2009/16. szám alatti ítélete ellen az alperes részéről 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla a megyei bíróság ítéletének megfellebbeezett rendelkezését helybenhagyja.

Köteles az alperes megfizetni a felperesnek 15 napon belül 400.000,- (Négyszázezer) forint másodfokú perköltséget, míg az államnak az illetékügyben eljáró hatóság felhívására 900.000,- (Kilencszázezer) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s:

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az alperes az "A" Kft. ügyvezetője volt, amely gazdasági társaság képviseletében 2000. október 24-én fővállalkozási szerződést kötött "B" Község Önkormányzatával, mint megrendelővel a "C" Általános Iskola rekonstrukciójának építőipari munkáira. A felek a szerződés teljesítési határidejét 2006. április 15. napjában határozták meg, amelyet utóbb 2006. április 30-ra módosítottak. Kikötötték, hogy az alperes által képviselt kft. a szerződés teljesítése érdekében alvállalkozó igénybe vételére jogosult.

Ennek megfelelően az alperes által képviselt gazdasági társaság 2005. november 2-án alvállalkozási szerződést kötött a felperessel a "B"-i "C" Általános Iskola nyílászáróinak cseréjére, valamint sorolt nyílászárók zárási munkáinak az elvégzésére. A felperesnek járó vállalkozói díjat 13.600.000,- forint+25 % áfa, összesen 17.000.000,- forintban határozták meg, míg a teljesítési határidő 2005. december 16-a volt, késedelmes teljesítés esetén a felperest napi tételben meghatározott kötbérfizetési kötelezettség terhelte.

Az alperes az alvállalkozói szerződés előkészítésekor, és megkötésekor elhallgatta a felperes elől, hogy az "A" Kft. fokozódó pénzügyi problémái miatt az alvállalkozói díj kifizetése

bizonytalan, a megrendelőtől kapott fővállalkozói díj a kft. egyéb lejárt tartozásainak rendezéséhez szükséges, hogy a fizetőképzetlenségét elkerülje.

A felperes az alvállalkozói szerződésben foglaltak szerint a nyílászárók cseréjét elvégezte és a "A" Kft. 2005. december 23. napján és 2006. január 12. napján kiállított teljesítés igazolásai alapján két egyenként 5.625.000,- forint bruttó összegű részszámlát nyújtott be a megrendelő "A" Kft.-hez.

Az alperes 2006. április 28-án a kivitelezési munkákat a "B"-i Önkormányzat megrendelőnek készre jelentette, 2006. május 22-én a fővállalkozói szerződés alapján a műszaki átadás-átvétel megtörtént, az akkor feltárt hibákat és hiányosságokat 2006. július 13. napjáig igazoltan hiánytalanul pótolták és kijavították, a fővállalkozói szerződés teljesült. A megrendelő "B"-i Önkormányzat 2006. január 20-a és 2006. október 11-e között - öt részletben - mindösszesen 49.138.697,- forint vállalkozói díjat fizetett meg az "A" Kft.-nek.

Miután a megrendelő az "A" Kft.-nek a hibátlan első osztályú teljesítésnek megfelelő vállalkozói díjat kifizette, az "A" Kft. képviselőjében az alperes elszámolási vitát provokált a felperessel azért, hogy az alvállalkozói díj kifizetését elodázza. Az alperes a teljesítés igazolásokról korábban a felperes teljesítését elismerte, utóbb azonban 2006. március 2-án írásban bejelentett késedelmes és hibás teljesítésre alapított kifogással a vállalkozói díj kifizetése előtt elzárkózott, a felperest a hibák kijavítására hívta fel. A felperes a hibákat kijavította, az "A" Kft. és a felperes között 2006. június 12-én történt meg a műszaki átadás-átvétel, ennek ellenére az "A" Kft. a felperessel nem számolt el, az alvállalkozói díjat nem fizette meg.

A fenti tényállás alapján a jelen per alperese ellen büntető eljárás indult, amely során a Keszthelyi Városi Bíróság a 2.B.225/2008/8. számú ítéletével bűnösnek mondta ki az alperest csalás büntetéseben és emiatt 1 év 4 hónap börtönbüntetésre ítélte. Az elsőfokú ítéletet a Zala Megyei Bíróság a Bf.172/2009/7. számú végzésével helybenhagyta, és a Legfelsőbb Bíróság Bfv.II.1040/2009/6. számú végzésével az ítéletet és végzést hatályában fenntartotta. Az eljáró büntető bíróságok egyetértettek abban, hogy:

„A megrendelő által folyósított vállalkozási díj kellő mértékű fedezetet biztosított volna a felperes alvállalkozói díjának kifizetésére, de fokozódó pénzügyi zavara folytán rövid lejáratú kötelezettségeinek teljesítése miatt az "A" Kft. sem a felperessel történt szerződés megkötésekor, sem később nem volt képes a felperes szerződéses díjának kifizetésére. Ennek elhallgatása folytán az alvállalkozói szerződés megkötésekor a felperesnek nem volt reális esélye a szerződéses kockázat megismerésére, így a szerződéses ajánlat elutasítására sem. Emiatt az alperes cselekvőségével ok-okozati összefüggésben a felperesnek (sértettnek) 17.000.000,- forint kára keletkezett, amely nem térült meg. Az alperes kifejezetten igyekezett az elszámolást minden lehetséges módon megghiúsítani, folyamatos minőségi kifogásokkal, a személyes egyeztetések elhárításával, utóbb a végszámlához szükséges teljesítés igazolásakor olyan jogcímen, és olyan összegű levonást eszközölt az alvállalkozói díjból, amelyet a megrendelő önkormányzat az "A" Kft.-vel szemben soha nem érvényesített, és amely a megrendelő és a fővállalkozó közötti elszámolásban sem jelentkezett. Az alperes a felperessel annak tudatában kötötte meg az alvállalkozói szerződést, hogy a felperes felé esedékessé vált tartozását lejáratkor nem tudja rendezni, ezért fizetési készsége és képessége vonatkozásában a felperest megtévesztette."

A másodfokú büntető bíróság annyiban pontosította az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, hogy a vállalkozói díjjal kapcsolatosan elkövetett csalások esetén a sértett haszna nem képezi az általa elszenvedett kár részét, mivel a Btk.137.§. 5. pontja szerint a kár a bűncselekménnyel a vagyonban okozott értékcsökkenés. Emiatt a tényleges kár összegét 13.600.000,- forintot meghaladó összegre tette azzal, hogy az a 17.000.000,- forintot nem haladhatja meg.

A felperes keresetében azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest bűncselekménnyel okozott kár jogcímén összesen 16.831.250,- forint, és ennek törvényes mértékű késedelmi kamatai megfizetésére. Kereseti érvelése szerint a kereset jogalapját jogerős büntető ítélet megállapította, és a felperes kára a ki nem fizetett alvállalkozói díj.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Nem vitatta, hogy a felperes a munkát elvégezte, de azt hibásan és késedelmesen teljesítette, így vállalkozói díj a felperesnek nem jár. A munkát 173 nappal később adta át, a teljesítési határidő 2005. december 30. napján azonban már lejárt, ehelyett az átadás-átvétel csak 2006. június 12-én történt meg. Az érvényesített kötbér összege 10.595.000,- Ft, a hibás teljesítés miatti levonás pedig 2.836.000,-Ft, amelyek együttesen 13.431.600,- forintot tesznek ki. Így 3.552.880,- forint lenne teljesíthető, de ennek akadálya az, hogy a felperes a teljesítésigazolást nem írta alá, és a végszámlát sem állította ki.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 11.081.250,- forintot, ennek 2006. március 6-tól a kifizetés napjáig járó törvényes kamatát, továbbá 4.312.500,- forintot, és ennek 2006. május 23-tól a kifizetés napjáig járó törvényes kamatait, és 910.000,-Ft perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak 900.000,- forint feljegyzett kereseti illetéket.

Határozatának indokolásában rámutatott, hogy a felperes keresetét nem az "A" Kft-vel szemben terjesztette elő alvállalkozói díj megfizetése iránt, hanem az "A" Kft. ügyvezetője ellen, bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránt. Az alperes kártérítési felelősségének jogalapját a büntető bíróságok jogerősen megállapították. Kizárólag az okozott kár összecszerúsége volt a vitás, a kártérítési felelősség terjedelme azonban nem az "A" Kft-nek az alvállalkozói szerződésből eredő helytállási kötelezettségéhez igazodik, és az alperest nem illetik meg azok a kifogások sem (hibás teljesítés, késedelmi kötbér) amelyek az "A" Kft-t mint megrendelőt a vállalkozó felperessel folytatott elszámolási perben megilletnék.

Az alperes felelőssége ahhoz igazodik, hogy milyen bűncselekményt követett el, és ezzel okozati összefüggésben a felperest milyen kár érte. Az alperes eltitkolta cége megrendült anyagi helyzetét a felperes elől, azaz fizetési készsége és képessége vonatkozásában tévesztette meg a felperest. Ha felperes tisztában van e körülményekkel, az alvállalkozói szerződést egyáltalán meg sem köti. A felperest ért kár egyrészt az anyag- és munkadíj költsége (tényleges kár), és a nyereség elmaradása (elmaradt haszon), amely a vállalkozói díjban testesül meg. Az "A" Kft befogadta a felperes két számláját és az azok alapját képező teljesítésigazolásokat aláírta, mely számlák alapján az "A" Kft-nek meg kellett volna fizetnie a felperesnek 11.081.250,- forintot. A számlák 20 % áfát is tartalmaznak, amelyet a számla kiállítását követően a felperesnek be kellett fizetnie, ezért az adó összege szintén kárként

jelentkezik. A felperes a végszámlát nem állította ki, ezért a bruttó 17.000.000,- forint vállalkozói díj különbözetből, amely 5.750.000,- forint, az elsőfokú bíróság levonta a 25 %-os áfát, mert az kárként nem jelentkezett, így ebben a részében a nettó vállalkozói díj illeti csak meg a felperest.

Az alperes beszámítási kifogását alaptalannak találta. Az "A" Kft-t ugyan megilletné késedelmi kötbér, és a hibás teljesítésből eredő kárát is érvényesíthetné, az alperes kártérítési felelősségének azonban más a jogalapja. De sem az alperest, sem az "A" Kft-t a felperes hibás, esetleges késedelmes teljesítéséből eredően kár nem érte, mert az "A" Kft, mint fővállalkozó a megrendelőtől a hiánytalan teljesítésért járó vállalkozói díjat átvette, így a felperes, mint alvállalkozó teljesítését hibátlannak és határidőben teljesítettnek ismerte el. Így az elsőfokú bíróság elutasította az alperes előterjesztett bizonyítási indítványait a szakértő kirendelése iránt.

Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amely annak részbeni megváltoztatásával a marasztalási összeg csökkentését kérte 1.962.150,- forintra, és ezt meghaladóan a kereset elutasítását. Érvelése szerint a teljesítésigazolások szabálytalanul lettek kiállítva, azok mögött kiállításuk időpontjában nem volt szerződészerű teljesítés, az azok alapján kiállított részszámlák sem a szerződésben rögzített összegeket tartalmazták.

Az "A" Kft. érvényesített a felperessel szemben a késedelmi kötbérből 163 napra eső kötbért, amely 10.595.000,- forint volt. Továbbá hibás teljesítés (el nem végzett munkák, másodosztályú teljesítés) miatt 2.836.600,- forint levonást is eszközölt az "A" Kft. a felperessel szemben. Mindösszesen tehát 13.431.600,- forint késedelmi kötbér és hibás teljesítés miatti levonást érvényesített a megrendelő "A" Kft. a felperessel szemben. A felperes az "A" Kft. által írásban közölt levonással kapcsolatosan pert nem kezdeményezett, és követelését később az "A" Kft. felszámolójának sem jelentette be.

Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú eljárásban a fenti összeget nem beszámítási kifogásként kívánta érvényesíteni az alperes a felperessel szemben, hiszen őt, mint magánszemélyt perelték, tehát ő az "A" Kft. által érvényesített késedelmi kötbért és hibás teljesítés miatti levonást a Ptk.296.§-a szerint nem is számíthatta be. Azonban az "A" Kft. a késedelmi kötbért és a hibás teljesítést jogszerűen érvényesítette a felperessel szemben a szerződésük alapján, ezért ezt az összeget kárként nem lehet figyelembe venni, azt az "A" Kft. már korábban jogszerűen érvényesítette. **Az "A" Kft-nek a vállalkozói díjat ugyan megfizették,** de a felperes hibás teljesítése miatt az iskolában további munkákat kellett elvégeznie az "A" kft-nek. A Ptk.246.§.(2) bekezdése értelmében a kötbért a jogosult akkor is követelheti, ha kára nem merült fel. Az elsőfokú eljárás során indítványozta, hogy a hibás teljesítés tényének és pontos összegének megállapítására igazságügyi műszaki szakértői vélemény beszerzését, de az indítványát az elsőfokú bíróság elutasította, így lehetősége sem volt arra, hogy az állítását szakértői véleménnyel támassza alá. Az érvényesített kötbér összege pedig a csatolt okiratokból megállapítható.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Előadta, hogy az alperes a kereseti követelés jogalapját és összecszerúségét nem vitatta, azzal szemben kizárólag beszámítással kívánt élni, de a Ptk.296.§.(1) bekezdésére figyelemmel helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a kereseti követeléssel

szemben az alperes beszámításra nem jogosult, a felek személye és a jogviszonyok jellege is eltérő.

Ezen túlmenően az alperest csalás büntettének elkövetése miatt ítélték el a büntető eljárásban, amely célzatos bűncselekmény és kizárólag szándékosan követhetően el, azaz nincsen gondatlan alakzata. A Ptk.297.§.(1) bekezdése szerint pedig beszámításnak nincs helye a szándékosan okozott kár megtérítésére irányuló követeléssel szemben.

Az alperesi fellebbezési állásponttal szemben az elsőfokú ítélet indokolásából megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság az alperes beszámítási kifogását megvizsgálta és azt alaptalannak találta. Utalt arra, hogy a bizonyítási eljárás során eljáró büntető bíróságok, és az elsőfokú bíróság is arra a meggyőződésre jutott, hogy az alperes részéről a hibás, illetőleg késedelmes teljesítésre alapított valótlán kifogások csak ürügyek voltak az elszámolás elodázására, amelyre a cég problémás pénzügyi helyzete miatt amúgy sem volt képes. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes felelőssége ahhoz igazodik, hogy milyen bűncselekményt követett el és azzal okozati összefüggésben a felperest milyen kár érte. Márpedig az alperes eltitkolta cége megrendült anyagi helyzetét a felperes elől, azaz fizetési készsége és képessége vonatkozásában megtévesztette a felperest, aki ha tisztában lett volna a valós körülményekkel, akkor az alvállalkozói szerződést meg sem köti. Ennek alapján az elsőfokú bíróság a vagyoni kár és a nem vagyoni kár alapulvételével helyesen határozta meg az alperes marasztalásának összegszerűségét is.

Az ítélet tábla a megyei bíróság ítéletét a Pp. 253. § /3/ bekezdése értelmében fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között felülbírálván megállapította, hogy a felperes fellebbezése az alábbiak szerint nem alapos.

Az ítélet tábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perben szükséges, és elégséges mértékben a bizonyítási eljárást lefolytatta, az ott beszerzett bizonyítékokat a Pp. 206. §-ának megfelelően, helyesen, okszerűen, összességükben értékelve helyes tényállást állapított meg. Helytállóak az abból levont jogi következtetései is, és a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemi döntésével is egyetért.

A fellebbezés kapcsán az ítélet tábla kiemeli, hogy helyesen fejtette ki az elsőfokú bíróság miszerint az alperes kártérítési felelősségének jogalapját a büntető bíróságok jogerősen megállapították.

Teljeskörűen osztotta az ítélet tábla az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy az alperes kártérítési felelősségének terjedelme nem az "A" Kft-nek az alvállalkozói szerződésből eredő helytállási kötelezettségéhez igazodik, és az alperest nem illetik meg azok a kifogások sem (hibás teljesítés, késedelmi kötbér) amelyek az "A" Kft-t mint megrendelőt a vállalkozó felperessel folytatott elszámolási perben megilletnék. Az alperes felelőssége ahhoz igazodik, hogy milyen bűncselekményt követett el, és ezzel okozati összefüggésben a felperest milyen kár érte.

Az alperes alap nélkül hivatkozott arra a fellebbezésében, hogy a vitatott összeget nem beszámítási kifogásként kívánta érvényesíteni, hiszen az elsőfokú eljárás során (7. jegyzőkönyv 2. oldalának 3. bekezdése) kifogását maga jelölte meg kifejezetten beszámítási

kifogásként, amit utólag kidolgozva az előkészítő iratában tartalommal töltött meg. Ez azonban a beszámítási kifogás jogi jellegén nem változtat.

A Ptk.296.§.(1) bekezdésére figyelemmel helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság azonban, hogy a kereseti követeléssel szemben az alperes beszámításra nem jogosult, a felek személye és a jogviszonyok jellege is eltérő.

A Pp. 4.§ (2) bekezdésének helyes értelme - a BH. 1996. 155. számú jogesetben kifejtett alapvetés szerint - az, hogy a büntetőítéletnek nem csak a rendelkező részét, hanem a bűnösséget megalapozó tényállást sem lehet polgári perben vitássá tenni, hiszen eltérő, vagy ellentétes ténymegállapítás a bűnösség kérdésére is kihatna. A jogerős büntetőítélet a felperest ért tényleges kár összegét 13.600.000,- forintot meghaladó összegre tette azzal, hogy az a 17.000.000,- forintot nem haladhatja meg. Ekként a fentieknek megfelelően csak azt lehetett a jelen perben vizsgálni, hogy ezen összeghatárokon belül mennyi a felperest ért tényleges kár összege.

Az alperes eltitkolta cége megrendült anyagi helyzetét a felperes elől, azaz fizetési készsége és képessége vonatkozásában megtévesztette a felperest, aki ha tisztában lett volna a valós körülményekkel, akkor a szerződést meg sem köti. Ennek alapján az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapulvételével helyesen határozta meg a felperest ért kár összegszerűségét is.

Kellő alap nélkül hivatkozott az alperes arra is a fellebbezésében, hogy az "A" Kft. korábban a késedelmi kötbért és a hibás teljesítés összegét „levonással” érvényesítette már a felperessel szemben, ezért ezt az összeget kárként nem lehet figyelembe venni.

Az alperes által hivatkozott „levonás” ugyanis tartalmilag szintén beszámítást jelentene, amellyel a megrendelő "A" Kft. a kötbér, és az állítólagos hibás felperesi teljesítés kijavításának a költségeit kívánta érvényesíteni a felperessel szemben.

A Ptk.297.§.(1) bekezdése szerint beszámításnak nincs helye a szándékosan okozott kár megtérítésére irányuló követeléssel szemben.

A felperes helyesen hivatkozott arra, hogy az alperest csalás büntettének elkövetése miatt ítélték el a büntető eljárásban, amely célzatos bűncselekmény és kizárólag szándékosan követhetően el, annak nincsen gondatlan alakzata.

Azaz a felperes igénye (kereseti követelése) szándékosan okozott kár megtérítésére irányult, amely követeléssel szemben a Ptk. fenti tiltó rendelkezéséből következően az "A" Kft-t sem illette meg a beszámítás joga, így a felperesi követelés ez okból beszámítással nem is szűnhetett meg.

Az "A" Kft. nincsen elzárva attól, hogy ezeket a követeléseit egy külön eljárásban érvényesíthesse a felperessel szemben.

A fentieket összegezve azonban sem az "A" Kft „levonása” (igénye), sem az alperes „beszámítási kifogása” nem érvényesíthető ellenkövetelésként a felperes fennálló

szándékosan okozott kár megtérítésére irányuló követelésével szemben, így azt a Ptk. 296.§ (1) bekezdése szerint nem is enyhítheti el.

Mindezekre figyelemmel az alperes fellebbezési kérelmében előadottak nem szolgáltatnak alapot az érdemben helyes elsőfokú ítélet megváltoztatására, ezért az ítélőtábla a megyei bíróság ítéletének fellebbezett részét - tekintettel annak helyes indokaira - a Pp. 254. § /3/ bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alperes fellebbezése eredménytelen volt, ezért a Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján köteles a fellebbezési eljárásban pernyertes felperes jogi képviseleti díjából álló perköltsége, míg a Pp. 78. § /1/ bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 13. § /2/ bekezdése alapján az eredménytelen fellebbezésével kapcsolatban felmerült feljegyzett fellebbezési eljárási illeték megfizetésére.

Győr, 2011. évi június hó 23. napján

Dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

. Bajnok István sk.
előadó bíró

Dr.Maurer Ádám sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

kiadó